

OGÓLNE ZASADY UNIJNEJ POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ

Celem unijnej polityki przemysłowej jest poprawa konkurencyjności przemysłu europejskiego, aby mógł on nadal pełnić rolę czynnika napędzającego zrównoważony wzrost i zatrudnienie w Europie. Transformacja cyfrowa i przejście na gospodarkę neutralną pod względem emisji dwutlenku węgla doprowadziły do przyjęcia różnych strategii mających na celu zapewnienie lepszych warunków ramowych dla przemysłu UE. Skutki pandemii COVID-19 i wojna w Ukrainie sprowokowały zmianę sposobu myślenia na temat ożywienia gospodarczego, odbudowy i budowania odporności.

PODSTAWA PRAWNA

Artykuł 173 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

CELE

Polityka przemysłowa ma charakter przekrojowy, a jej celem jest zapewnienie warunków ramowych sprzyjających konkurencyjności w przemyśle. Jest dobrze połączona z wieloma unijnymi strategiami politycznymi, np. związanymi z handlem, rynkiem wewnętrznym, badaniami i innowacjami, zatrudnieniem, ochroną środowiska, obroną i ochroną zdrowia publicznego. Unijna polityka przemysłowa zmierza w szczególności do: 1) „przyspieszenia dostosowania przemysłu do zmian strukturalnych”; 2) „wspierania środowiska sprzyjającego inicjatywom i rozwojowi przedsiębiorstw w całej Unii, a zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw”; 3) „wspierania środowiska sprzyjającego współpracy między przedsiębiorstwami”; oraz 4) „sprzyjania lepszemu wykorzystaniu potencjału przemysłowego polityk innowacyjnych, badań i rozwoju technologicznego” (art. 173 TFUE).

OSIĄGNIĘCIA

A. Wstęp

Instrumenty unijnej polityki przemysłowej mają na celu stworzenie ogólnych warunków, w których przedsiębiorcy i firmy mogliby podejmować inicjatywy i realizować własne pomysły i możliwości. Polityka przemysłowa powinna jednak uwzględniać specyficzne potrzeby i cechy poszczególnych sektorów. W dorocznych sprawozdaniach na temat konkurencyjności europejskiej analizuje się mocne i słabe strony gospodarki europejskiej w ogólnym ujęciu, a w szczególności przemysłu europejskiego, co może zaowocować międzysektorowymi lub sektorowymi inicjatywami politycznymi.

B. W kierunku zintegrowanej polityki przemysłowej

W latach 80. i 90. instytucje UE skupiały się głównie na kwestii utworzenia jednolitego rynku, natomiast powstanie unii gospodarczej i walutowej oraz rozszerzenie UE przyczyniły się do przesunięcia punktu ciężkości w kierunku polityki przemysłowej. W październiku 2005 r. w komunikacie zatytułowanym „Wdrażanie wspólnotowego programu lizbońskiego: polityka ramowa na rzecz wzmocnienia unijnej produkcji przemysłowej – z myślą o bardziej zintegrowanym podejściu do polityki przemysłowej” ([COM\(2005\)0474](#)) Komisja przyjęła po raz pierwszy zintegrowane podejście Unii do polityki przemysłowej oparte na konkretnym programie działań przewidującym inicjatywy międzysektorowe i sektorowe.

W kolejnych latach główne podjęte działania koncentrowały się m.in. na zapewnieniu zrównoważonej konsumpcji i produkcji ([COM\(2008\)0397](#)), ułatwieniu dostępu do surowców krytycznych nie związanych z energią ([COM\(2008\)0699](#)) oraz wdrożeniu kluczowych technologii wspomagających (KET) w ramach polityki ([COM\(2009\)0512](#)).

C. Od strategii „Europa 2020” do nowej strategii przemysłowej

W 2010 r. strategię lizbońską zastąpiła strategia „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu ([COM\(2010\)2020](#)). W nowej strategii przedstawiono siedem inicjatyw przewodnich, w tym cztery inicjatywy koncentrujące się na poprawie konkurencyjności przemysłu w UE: Unia innowacji([COM\(2010\)0546](#)); Europejska agenda cyfrowa([COM\(2010\)0245](#)); Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji ([COM\(2010\)0614](#)); i Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy [COM\(2008\)0868](#). W komunikacie pt. „Polityka przemysłowa: poprawa konkurencyjności” ([COM\(2011\)0642](#)), przyjętym w 2011 r., Komisja wzywa do przeprowadzenia głębokich reform strukturalnych, a także do wprowadzenia spójnej i skoordynowanej polityki we wszystkich państwach członkowskich w celu poprawy konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej UE oraz sprzyjania długofalowemu zrównoważonemu wzrostowi.

W 2012 r. Komisja opublikowała komunikat zatytułowany „Silniejszy przemysł europejski na rzecz wzrostu i ożywienia gospodarczego – Aktualizacja komunikatu w sprawie polityki przemysłowej” ([COM\(2012\)0582](#)), którego celem jest wspieranie inwestycji w innowacje przy szczególnym uwzględnieniu sześciu priorytetowych dziedzin o dużym potencjale: zaawansowanych technologii produkcyjnych w zakresie ekologicznie czystej produkcji; kluczowych technologii wspomagających; bioproduktów; zrównoważonej polityki przemysłowej, budownictwa i surowców; czystych pojazdów i statków; oraz inteligentnych sieci.

W styczniu 2014 r. Komisja opublikowała komunikat pt. „Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego” ([COM\(2014\)0014](#)). W komunikacie podkreślono znaczenie, jakie ma odwrócenie sytuacji w podupadającym przemyśle i osiągnięcie celu polegającego na wzroście udziału produkcji w PKB do 20 % przed rokiem 2020. Politykę tę uzupełnił w 2016 r. komunikat zatytułowany „Cyfryzacja europejskiego przemysłu – pełne wykorzystanie możliwości jednolitego rynku cyfrowego” ([COM\(2016\)0180](#)), który skupiał się na transformacji cyfrowej i odnosił się do związanych z nią wyzwań, takich jak finansowanie, standaryzacja ICT, duże zbiory danych i umiejętności. Co więcej, inicjatywa na rzecz przedsiębiorstw typu

start-up i przedsiębiorstw scale-up ([COM\(2016\)0733](#)) uruchomiona w 2016 r. miała na celu zapewnienie wielu innowacyjnym przedsiębiorcom europejskim możliwości zbudowania wiodących przedsiębiorstw światowych.

Sektory takie jak ICT, stal, cement, wyroby włókiennicze i chemikalia zostały włączone do szeroko zakrojonego planu działania dotyczącego kluczowych działań wprowadzonych w 2019 r. komunikatem Komisji pt. „Europejski Zielony Ład” ([COM\(2019\)0640](#)), którego celem było zmobilizowanie przemysłu na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym. W komunikacie opublikowanym w styczniu 2020 r. w sprawie inauguracyjnego rocznego programu prac ([COM\(2020\)0037](#)) Komisja podkreśliła, że pozycja UE jako lidera cyfrowego została umocniona dzięki europejskiej strategii w zakresie danych i białej księdze w sprawie sztucznej inteligencji. W marcu 2020 r. Komisja przedstawiła komunikat pt.: „Nowa strategia przemysłowa dla Europy” ([COM\(2020\)0102](#)), która ma pomóc przemysłowi europejskiemu w przeprowadzeniu dwójakiej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej i przywództwa cyfrowego oraz wzmocnić konkurencyjność i strategiczną autonomię Europy.

Uruchomienie tej strategii zbiegło się jednak z wybuchem pandemii COVID-19 i nastąpiło przed opracowaniem planu [Next Generation EU](#). W związku z tym autorzy strategii nie byli w stanie uwzględnić wpływu pandemii na przemysł UE. W odpowiedzi na skutki pandemii COVID-19 dla łańcuchów dostaw w przemyśle i dla konkurencyjności UE Parlament przyjął w kwietniu 2020 r. [rezolucję](#) w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami. W listopadzie 2020 r. posłowie do PE wezwali Komisję do przedstawienia zmienionej strategii przemysłowej.

W maju 2021 r. Komisja zaktualizowała europejską strategię przemysłową ([COM\(2021\)0350](#)), koncentrując się na odporności jednolitego rynku UE, zależnościach UE w kluczowych obszarach strategicznych oraz wsparciu dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) i przedsiębiorstw typu start-up, a także na przyspieszeniu transformacji ekologicznej i cyfrowej. We wrześniu 2020 r. Komisja przyjęła już [plan działania w sprawie surowców krytycznych](#), który obejmował [badanie prognostyczne](#) dotyczące surowców krytycznych dla strategicznych technologii i sektorów do 2030 r. i 2050 r.

W lutym 2021 r. Komisja przedstawiła plan działania na rzecz synergii między przemysłem cywilnym, obronnym i kosmicznym ([COM\(2021\)0070](#)) w celu dalszego wzmocnienia przewagi technologicznej Europy i wsparcia jej bazy przemysłowej. Celem tego planu było wzmocnienie europejskich innowacji poprzez zbadanie przełomowego potencjału technologii, takich jak chmura, procesory, praca w cyberprzestrzeni, technologie kwantowe i sztuczna inteligencja, na styku zastosowań obronnych, kosmicznych i cywilnych.

D. Epoka neutralności emisyjnej

1 lutego 2023 r. Komisja przedstawiła nowy „Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej” ([COM\(2023\)0062](#)), w którym określiła europejskie podejście do pobudzenia unijnego przemysłu technologii neutralnych emisyjnie poprzez:

1. środki mające na celu poprawę konkurencyjności unijnego przemysłu technologii neutralnych emisyjnie.

Środki te obejmują następujące trzy wnioski ustawodawcze przedstawione przez Komisję 14 marca 2023 r.:

i. Akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie z 16 marca 2023 r. ([COM\(2023\)0161](#)), którego celem jest uproszczenie ram regulacyjnych dotyczących produkcji kluczowych technologii, wyznaczenie celów w zakresie zdolności przemysłowej UE na 2030 r., przyspieszone procedury wydawania pozwoleń, promowanie opracowywania europejskich norm w zakresie kluczowych technologii oraz zachęcanie organów publicznych do zakupu bardziej czystych technologii w drodze zamówień publicznych.

ii. Europejski akt w sprawie surowców krytycznych z 16 marca 2023 r. ([COM\(2023\)0160](#)), którego celem jest poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców niezbędnych do zapewnienia przejścia na neutralność emisyjną.

iii. [Reforma struktury rynku energii elektrycznej](#), której celem jest zwiększenie odporności rynku, zmniejszenie wpływu cen gazu na rachunki za energię elektryczną i wsparcie transformacji energetycznej.

2. Środki mające na celu zwiększenie i przyspieszenie dostępu do krajowego/unijnego finansowania publicznego i prywatnego.

Nowe [tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych](#) i w okresie transformacji mają na celu uproszczenie przyznawania pomocy państwa na wdrażanie energii ze źródeł odnawialnych i dekarbonizację procesów przemysłowych; dają państwom członkowskim możliwość przyznawania większej pomocy na produkcję strategicznych technologii neutralnych emisyjnie w celu dopasowania pomocy otrzymywanej przez konkurentów mających siedzibę w państwach spoza UE. Komisja zatwierdziła również zmianę ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych dającą państwom członkowskim większą elastyczność w opracowywaniu i wdrażaniu środków wsparcia w kluczowych sektorach przemysłu technologii neutralnych emisyjnie, bez uprzedniej zgody Komisji.

Założenia epoki neutralności emisyjnej obejmują również środki mające na celu rozwój odpowiednio wykwalifikowanej siły roboczej oraz środki dotyczące globalnej współpracy i handlu międzynarodowego.

E. Programy wsparcia UE

Obecnie wiele strategii politycznych, programów i inicjatyw obejmujących szeroki zakres dziedzin wnosi wkład w politykę przemysłową UE. Przykłady inicjatyw, na które przeznaczono środki budżetowe: polityka spójności, program „Horyzont Europa” (2021-2027), instrument „Łącząc Europę” i program UE na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME). Ponadto plan inwestycyjny dla Europy i Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) miały na celu zmobilizowanie do roku 2020 co najmniej 500 mld EUR w postaci inwestycji publicznych i prywatnych. Dwoma powtarzającymi się priorytetami we wszystkich tych programach i inicjatywach są MŚP i innowacje.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Zmiany wprowadzone do traktatu WE w Maastricht po raz pierwszy objęły kwestię polityki przemysłowej, co należy przypisywać inicjatywom Parlamentu, który zachęcał do reorganizacji sektora produkcji stali oraz wzywał do opracowania bardziej dynamicznej polityki przemysłowej. Od tego czasu Parlament przyjął wiele rezolucji, które jeszcze bardziej wzmocniły politykę przemysłową UE. Oto niektóre z ostatnich rezolucji:

- [rezolucja](#) Parlamentu z 9 marca 2011 r. w sprawie polityki przemysłowej w erze globalizacji, w której Parlament wezwał Komisję, aby zwróciła większą uwagę na modernizację przemysłu, jego konkurencyjność i zrównoważony rozwój, a także aby opracowała ambitną, ekowydajną i ekologiczną strategię przemysłową UE;
- [rezolucja](#) z 26 października 2011 r. w sprawie programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia, w której Parlament podkreślił znaczenie, jakie ma rozwijanie ściślejszej współpracy pomiędzy ośrodkami badawczymi a przemysłem;
- [rezolucja](#) z 4 lutego 2014 r. w sprawie planu działania na rzecz konkurencyjnego i zrównoważonego przemysłu stalowego w Europie;
- [rezolucja](#) z 9 czerwca 2016 r. w sprawie konkurencyjności europejskiej branży zaopatrzenia kolei;
- [rezolucja](#) z 12 września 2017 r. w sprawie strategii kosmicznej dla Europy;
- [rezolucja](#) z 12 lutego 2019 r. w sprawie kompleksowej europejskiej polityki przemysłowej w dziedzinie sztucznej inteligencji i robotyki;
- [rezolucja](#) z 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami;
- [decyzja](#) z 18 czerwca 2020 r. w sprawie powołania, kompetencji, składu liczbowego i długości kadencji Komisji Specjalnej ds. Sztucznej Inteligencji w Epoce Cyfrowej;
- [rezolucja](#) z 25 listopada 2020 r. w sprawie nowej strategii przemysłowej dla Europy;
- [rezolucja](#) z 15 września 2022 r. w sprawie wdrożenia zaktualizowanej nowej strategii przemysłowej dla Europy: dostosowanie wydatków do polityki;
- [rezolucja](#) z 18 stycznia 2023 r. w sprawie realizacji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony – sprawozdanie roczne za 2022 r., w której PE z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji, że przedstawi strategię kosmiczną na rzecz bezpieczeństwa i obrony;
- [rezolucja](#) z 16 lutego 2023 r. w sprawie strategii UE w celu pobudzenia konkurencyjności przemysłu, handlu i wysokiej jakości miejsc pracy, w której PE stwierdził, że europejska strategia przemysłowa powinna mieć na celu zarówno zapewnienie Europie wiodącej pozycji w dziedzinie czystych technologii energetycznych, jak i usprawnienie istniejącej bazy przemysłowej w celu

tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i wzrostu gospodarczego dla wszystkich Europejczyków, aby zrealizować cele Zielonego Ładu;

- [stanowisko](#) z 14 września 2023 r., w którym Parlament przyjął poprawki do wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych.

Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej [Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii](#).

Corinne Cordina
10/2023

